

“Є способи, якими Україна може намагатися асиметрично посилити тиск”, - колишній командувач ВПС Великої Британії Шон Белл

[Читати на руському](#)

“Є способи, якими Україна може намагатися асиметрично посилити тиск”, - колишній командувач ВПС Великої Британії Шон Белл

Шон Белл служив бойовим пілотом і віцемаршалом авіації в Королівських ВПС та обіймав кілька інших посад у Міністерстві оборони Великої Британії. Зараз він військовий аналітик мережі Sky News.

В інтерв'ю грузинській службі Радіо Свобода Белл зазначив, що Україна знаходить способи боротися нестандартно. Він виокремив нещодавнє вторгнення Києва в Курську область Росії, а також удари безпілотників по російській енергетичній інфраструктурі та військових цілях.

Радіо Свобода: Серед експертів і аналітиків, схоже, немає єдності в оцінках вторгнення України на територію Росії: пророхавання ризик чи необачна авантюра?

Шон Белл: Багато людей називають це азартною грою. Якщо грати в азартні ігри в Лас-Вегасі, ви не знаєте, як саме у вас шанси, не маєте впливу на результат, а просто програєте свої гроші в азартній грі. З погляду військових операцій, це була дуже добре спланована військова операція, і вона мала багато ризиків. Поза сумнівом, президент Зеленський і його команда кілька разів провели військові симуляції цього сценарію, дивилися, планували найгірше, сподівалися на краще; в основі цього були розвіддані. Майже напевно не тільки українська розвідка, але й потенційно деякі союзники України допомагали спробувати визначити, як найкраще досягти їхніх цілей.

Здійснювати такі операції варто лише, якщо є чітке уявлення про те, чого ви прагнете досягти. Тож мені як військовому не зовсім зрозуміло, яка мета, адже просто захопити Росію здається дуже складним. Скажемо чітко: Україна зайняла приблизно 0,003 відсотка російської території. Росія величезна, і хоча кілька моїх друзів-українців сказали: “Ми сподіваємося побачити український прапор у Москві”, очевидно, що це радше фантазія. Навіть Україна заявила, що не має наміру утримувати позиції.

Таким чином, це, схоже, — хоча і не підтверджено — спроба присоромити президента Володимира Путіна тим фактом, що він віддав землі, принизити “лана Безлеку”, як сам [Путін] називає себе, за правління якого сталося перше вторгнення на російську територію з 1941 року, я таким чином змусити президента Путіна вигнати українські сили. І для цього знадобляться загартовані в боях війська, це вимагатиме від Путіна переведення військ із Донбасу, і це, таким чином, зменшить тиск на лінію фронту на Донбасі.

Тепер, якщо - і це величезне якщо - але якщо це насправді те, що президент Зеленський намагатиметься зробити, то у військовому плані є величезні ризики, тому що Україна не має значного надлишку військ, і, отже, вони фактично платитимуть ціну за відтартування військ. І якщо Путін зробить те, що, на мою думку, зробив би військовий, [а саме] розвернеться і скаже: “Де мої основні зусилля? Мої... основні зусилля на Донбасі. Чи загрожує мені цей анклав у Курську та потенційно розширення до Белгорода? Ні. Тому я б міг, на місці росіян, просто зосередити свої зусилля на Донбасі, знаючи, що це полегшило мені життя.

У мене є, мабуть, 10-12 тижнів до настання зими, щоб спробувати захопити якомога більше території Донбасу, якої в мене ще немає. А потім я перейду до півночі і розберуся з цим анклавом пізніше, коли вже не буду наступати на Донбасі, і в мене будуть вільні ресурси”.

Радіо Свобода: Якщо це справді так, то хто тут кого переграє? Адже якщо Путін справді дотримуватиметься такої тактики, це означає, що він хоче, щоб найбільш елітні і найкращі сили України застрягли в Курську.

Белл: Абсолютно правильно. По суті, він знерухомив ці сили там. Ви запитали про мою оцінку. Я думаю, що з військового погляду підхід України містить в собі велику небезпеку. Але ми не розуміємо політичного потенціалу цього, адже історія показує, що російських лідерів можна дуже швидко повалити внутрішньо.

Президент Путін почав це вторгнення в Україну, мабуть, сподівачоючись, що [вона] закінчиться за кілька днів, можливо, за кілька тижнів. Тепер вже пройшло два з половиною роки; росіяні зараз годують дітвею з брехні, але поступово їхні сини й батьки повертаються додому в трунах. Поступово сотні тисяч росіян повертаються додому важко пораненими без рук і ніг. Цю правду дуже важко приховати від російського народу.

Також є майже 120 тисяч, а може, й більше росіян, яких евакуювали з лінії фронту. Всі вони розповідають. Вони будуть говорити про те, як це боляче. Крім того, українці організують атаки безпілотниками по всій країні, приносячи війну до Росії, й забезпечивши, щоб всередині країни росіяни усвідомили, що вони перебувають у стані війни. Тож усе це, без сумніву, посилить тиск на президента Путіна. Питання полягає в тому, чи це посилить [тиск] настільки, щоб Путін почав зхилюватися.

Радіо Свобода: Ви описали те, що з погляду російського вищого командування було б ідеальним перебігом подій, так? Погляньмо на це також з точки зору українського вищого командування. Отже, якщо Росія справді так зробить, якою буде відповідь України? Куди далі йти Україні?

Белл: Я вважаю, що одним із викликів, з якими Україна зіткнулася, є те, що вони є меншою нацією. Це менша країна, менше ресурсів, як живої сили для участі у бойових діях, так і грошей для ведення війни... і, отже, ризик, який Україна мусила намагатися уникнути, це те, що ми називаємо війною на виснаження. Якщо повернутися на кілька сотень років назад, ми бачили Росію зараз не може набирати 1000 [рекрутів] на день. Вона не хоче проводити ще одну мобілізацію. Тож Росія просто дуже, дуже сильно тисне. Їм байдуже, скільки солдатів буде вбито.

То як Україні з цим боротися? Що ж, частина цього полягає в тому, щоб [Україна] завадала максимально можливою болю Росії, так, що коли вони досягають будь-яких цілей, які собі ставлять, вони були б вразливими для українського контрастунгу. Інший спосіб, яким вони можуть це зробити, — це воювати, як ми кажемо, асиметрично.

Так, наприклад, що таке центр тяжіння? Це військовий термін Путіна, але в чому полягає та річ, через яку - якщо Росія ризикує її втратити - вона може припинити війну? Однією з таких речей є Крим, з різних причин. Севастопольський порт, історія Криму, Петро Перший, за цим багато історії. І я ні на хвилину не стверджую, що я вважаю, ніби Україна здатна захопити Крим, але йдеться про те, щоб посіяти зерно сумніву в голові президента Путіна, що він може бути вразливим.

Як це зробити? Треба було б якщо позбутися Чорноморського флоту. Що ж, Україна досить ефективно це зробила. Треба також створити загрозу для ліній зв'язку з Кримом, таких як Керченський міст. Україна також продемонструвала, що спроможна знищити його. Також необхідно мати можливість атакувати зенітно-ракетні системи та радары в Криму, які забезпечують частину оборони. Україна теж це зробила.

Отже, я думаю, є способи, якими Україна може намагатися асиметрично посилити тиск. І я гадаю, що вони також намагаються зробити це з Курською областю, вони забирають частину землі і ставлять Путіна в незручне становище, а відтак примушують до децю іншого підходу. Тому що, як ви знаєте краще за мене, кордон між Росією та Україною величезний. І Росії буде дуже важко належним чином обезпечити свій кордон. Якщо ви поставите солдата кожні близько 2 метрів, що не дуже щільно, насправді, вам знадобиться понад 100 000 солдатів. І цифри швидко ростуть до мільйона солдатів. Так що це неможливо. Це вразливий кордон, і тому перенесення війни в Росію є досить розумною тактикою, якщо дивитися на центр тяжіння.

Я не можу знати, що насправді збирається робити Україна. Але знайти способи воювати по-іншому — використовувати безпілотники для нападу на російську нафтову інфраструктуру; використовувати безпілотники для нападу на аеродроми та центри матеріально-технічного постачання; винайти власну балістичну ракету, що, як ми розуміємо, Україна зробила; винайти безпілотники дальнього радіуса дії, що, як ми розуміємо, вони також зробили — все це посилює тиск на президента Путіна, тому що він краще оснащений для звичайного конфлікту, війни на виснаження.

Радіо Свобода: Говорячи про тиск, з того, що ми бачимо з боку президента Путіна протягом 25 років, чи він сприйнятливий до нього? Чи здається він тією людиною, яка може піддатися тиску, чи він наполягатиме на своєму?

Белл: Це справді гарне запитання. Я вважаю, що відповідь на це питання полягає в тому, що він, безсумнівно, людина, яка знається й окупається, особливо тому, що йому вже за 70, і він явно хоче залишити спадщину. Він хоче побачити свою велику статую у Великій залі [Катерининського палацу].

Він, очевидно, розпочав усе це, прагнучи зробити Росію знову великою. Він хотів зупинити розширення НАТО. Що ж, НАТО розширилося завдяки тому, що він зробив. Росія не є великою знову, Росія — ізгою на світовій арені. А самому президенту Путіну Міжнародний кримінальний суд [у Гаазі] висунув звинувачення. Отже, не все йде так, як він хоче.

Це не тільки про нього. Небезпека таких лідерів, як Путін, полягає в тому, що вони стають дуже агресивними і просто окупаються на місці. Що відбувається з Росією, реальна база влади в Росії, здається, лежить в руках олігархів й подібної верстви людей. Вони страждають. Вони бачать, як їхні статки зменшуються. Вони бачать, що більше не можуть поїхати у відпустку до Парижа. Вони не можуть відправити своїх дітей до приватних шкіл в Англії. Вони не можуть поїхати до Америки у відпустку. Й економічні перспективи Росії виглядають дедалі гірше й гірше. Тож, на мою думку, саме в цьому полягає більша загроза для президента Путіна, коли люди навколо нього нарешті скажуть: “Це неправильно. Це не може тривати постійно. Це его однієї людини”.

Радіо Свобода: Вторгнення України також продемонструвало — так би мовити, стерло — одну з найбільших червоних ліній Росії та Путіна: якщо на російську землю нападуть, станеться щось неймовірно погане. І не сталося. Й питання в тому, якщо Курськ не є червоною лінією, то, може, і Москва теж нею не є? Наскільки сміливою може бути Україна?

Белл: Це чудове запитання. Я думаю, однак, що це веде до набагато більшого запитання, не лише про те, наскільки сміливою може бути Україна, а й про те, наскільки сміливим може бути Захід у підтримці України. Я думаю, на початку всього цього було захопливим те, що Україна мала старе радянське обладнання, і тому вона мала б потрапити у пастку війни на виснаження, яку, як ми сказали раніше, Україна не зможе виграти. Те, що зробив Захід, наприкінці Другої світової війни, після загибелі десятків мільйонів людей, ми встановили, що це не той спосіб, яким ми хочемо воювати в майбутньому. Ми хочемо використовувати технології. І це коштує набагато більше, але ми хочемо використовувати технології.

Я знаю, що це звучить приземлено, але давайте повернемося до середньовіччя, де війни були гладіаторськими змаганнями між чоловіком, який бився з іншим чоловіком на полі бою: меч, щит. Потім хтось винайшов лук і стріли, і це вважалось обманом, тому що людей вбивали на відстані. Ми сміємося з цього зараз, але тоді це було серйозно.

Але тепер Захід вирішив, що, використовуючи технології, будучи розумними, використовуючи розвіддані й використовуючи безпілотники, можна спробувати мінімізувати жертви та максимізувати ефективність. Не обов'язково піднімати цілу штаб-квартиру, щоб вона перестала працювати. Можна виникнути електрику, і вона перестане працювати.

На початку цієї війни Захід був відповіддю на дівочу молитву за Україну, Україна не є членом НАТО, тому ніколи не могла резонно розраховувати на допомогу Заходу. І Захід спочатку був дуже неохочий, тому що він боявся, що його буде втягнуто у війну проти Росії, і президент Путін дуже ефективно бряхав ядерною шаблею, кажучи: “Відступіться, Заході! Не втручайся”, тому що Путін знав і знає сьогодні, що якби Захід належним чином втрутився - наприклад, запровадивши безпелютну зону - Росія не мала б на це відповіді. Просування Росії припинилося 6 миттєво.

Отже, Путін знав, що він повинен утримати Захід від війни, тому бряхав ядерною шаблею. Але на кожному кроці війни Україна поступово демонструвала, що її не захоплять. Вона попросила танки. Захід був не впевнений. Сполучене Королівство пішло вперед із [британськими танками] Challenger 2, й решта світу активізувалося. У нас була та сама розмова про далекобійну зброю: “О, це може бути небезпечно”. Зрештою, були надані [британські] Storm Shadow, [американські] ATACMS. Те саме з винищувачами: “О, ми не впевнені”. Наразі надано F-16.

На кожному кроці Путін бряхав цією кліткою, казав, що Захід поведеться небезпечно, але нічого не сталося. І тепер, як ви кажете, Україна зараз діє на території Росії. І фактично, що це довело, то це наступле: що міг би зробити Путін, якщо він справді використав ядерну зброю, куди б він її запустив? Чи запустив би він її на свою територію, щоб знищити Україну? Це було б для нього катастрофою, бомбардувати власну територію. Чи запустив би він ядерну зброю в Україну?

Путін зрозумів би іронію. Це він почав все це. Він той, хто прийшов і змусив мільйони людей тікати. Він той, хто спричинив втрату сотень тисяч життів. Він той, хто спричинив спусклення громад з рівня з землемосквита і міста. Отже, у нього немає жодної моральної позиції на використанні ядерної зброї. З погляду того, що він хоче зробити Росію знову великою, натиснути ядерну кнопку — це не спосіб досягти цього.

Я ветеран Холодної війни, і це завжди називалося взаємно гарантованим знищенням — ВІЗ — бо як тільки ви починаєте ядерну війну, ніхто не може перемогти, і всі будуть знищені. Отже, спадщина Путіна, яка, на мою думку, для нього справді важлива, полягає в тому, щоб його розглядали, як рятівника Росії, рятівника колишнього Радянського Союзу. Тож бути господарем його знищення, мабуть, не те майбутнє, яке він бачить.

Радіо Свобода: Втім, чи почав би він [тотальну] ядерну війну, завдавши удару по Україні тактичною ядерною ракетою?

Белл: У них дійсно інша політика, доктрина, ніж у Заходу. У них є таке використання тактичної ядерної зброї. Мушу визнати, як військовий, я справді не знаю, що це означає. У Великій Британії є такий вислів: не можна бути трохи вагітною. Людина або є вагітною, або ні. Ви або використовуєте ядерну зброю, або ні. Ефект цієї ядерної зброї залежить від її розміру, але це все одно значна ескалація. І я гадаю, Путін би грав з вогнем, якщо б він це зробив.

Кубинська ракетна криза — це встанення, коли ми бачили, що ядерну зброю розглядали. Й були [попередження про небезпеку, які використовувала армія США] — DEFCON 5, DEFCON 4, DEFCON 3; відбувалося з'єднання зброї з ракетними системами; були запущені літаки. Знаєте, тоді все стає справді серйозним. На даний момент немає жодних припущень про те, що будь-які з цих ядерних боеприпасів переміщуються, готуються до використання. Отже, це набагато більше базується на риторичі, і в Путіна є історія [такої риторики].

Радіо Свобода: Говорячи про F-16, я наврад чи можу знайти кращу людину, щоб запитати про їх виліт, і чм варто нам очікувати більше F-16, окрім тих, які вже були обіцані та вже в дорозі. А також, як Україна показала себе в небі з моменту їх прибуття?

Белл: Це, що широке питання. Отже, російські військово-повітряні сили набагато краще оснащені, ніж українські, і Росія мала б встановити перевагу в повітрі над своєю Україною. Вона не знає, як цього зробити. У результаті цього, попри наявність лише невеликої кількості літаків й необхідність їх ховати, ВПС України здаються досить сильними. Вони не дуже ефективні, адже у них небагато літаків, але вони вижили.

Отримуючи F-16, давайте скажемо чітко: F-16 не є відповіддю на дівочу молитву. Це старі літаки, останні з них були побудовані в 1991 році - тобто 30 років тому. Але це значний стрибок у технологічному плані порівняно з тим, чим оперувала Україна. Якщо говорити про цифри, то я так розумію, що Україні наразі пообіцали близько 80, а президент Зеленський просив майже 200. Але давайте скажемо чітко: проблема тут не в літаках, проблема в пілотах. Тому що ви могли б використати F-16 на центральному газоні в Києві сьогодні, і у вас не було б пілотів в Україні, щоб керувати ними.

Справа не просто в керуванні [літаками]. Я пілот. Я міг би сісти у практично будь-який літак, піднятися, опуститися, [полетіти] ліворуч, праворуч, повільно. Це не складно. Керування шість неймовірно складною технікою з радаром, засобами захисту, зброєю, керіваннями, інфрачервоними рішеннями тощо — це вимагає величезної підготовки, але також і великого досвіду.

Навіть коли ви стали бездатним на фотозомовому реактивному винищувачі, як я, ви — найгірший пілот в ескадрильї. Вид як молодий хлопчик, який шойно отримав водійські права. Вам потрібен трирічний досвід керування реактивним літаком, перш ніж ви станете хорошим фронтовим пілотом.

Отже, справа в тому, що Україна намагається звикнути літати на цих F-16. Вона залучила деяких зі своїх досвідчених пілотів. Але їм ще знадобиться багато часу, перш ніж вони звикнуть до цього літака... Отже, справа не в самих літаках, а в пілотах, і на жаль, під час інциденту кілька днів тому пілот також загинув, а це означає, що у вас стало на одного пілота менше [серед тих], які навчені керувати цими F-16. Отже, завдання полягає в тому, щоб навчальними цілями. Немає сенсу надавати більше літаків, вони стали б лише тренувальними цілями для росіян.

Джерело: [Голос Америки](#) / [Радіо Свобода](#)

Текст
Відео
Аудіо
Мініборони
Володарства
Україна
Росія
Дослід
Відносини Росії на Україні
Напад Росії на Україну

Сергій Климчук
 ОГЛЯДАЧ КРИМІНАЛЬНИХ НОВИН

19 вересня 2024 г., 16:43
 Перегляди: 2342
Коментарі: 0

[Роздрукувати](#)
[Надіслати товаришу](#)

Comments powered by Disqus

Важливі новини

19.05.2026
 Мільярди на крові під маскою меценатства: як власник «Трумпа» Володимир Литвин металізує дубасні ка...
 #Трумпа #Аваков #Кірта #Оле

13.05.2026
 Розшукуваний бізнесмен Борис Уварович через міграційно-ісправський Антислужб...
 #РЖД #Кіпр #Кіпр

ЦЕНЗУРА

ЯК ОБИТИ БЛОКУВАННЯ І ЧИТАТИ НАШ САЙТ

Останні новини

- [По дні](#)
[По переміщенні](#)
[По коментарям](#)
- 1404 **ВМВ X5, земля та мільйонні збереження:** Ексголівник Одеського ТЦК Юрій Пулюк подав декларацію після звільнення
- 1400 **Контрабанда зброї в коробці з цукерками:** Сіхлівський суд виніс вирок за спробу перекласти револьвер із США
- 1354 **DeepState:** Російські війська просуваються на підступах до Костянтинівки
- 1349 **РФ закликала США евакуювати дипломатичну місію в Києва на тлі погрозу про нові удари**
- 1344 **Викрадення, зброя та вимагання майже 100 мільйонів гривень:** Оборона група експлуатаційських тероризувала криміологічне
- Підпишіться на наш канал в Telegram. Оперативно про головне
- 1339 **У Кремлі знову назвали виведення українських військ з Донбасу умовою для завершення війни**
- 1331 **Следи ведуть в офшори:** Критобізнесмен Сергій Тронь зазначає в інтерв'ї сліди розгубування мільярдів \$ у Cyprus та в Банк
- 1324 **РФ дронує з ШІ проти танкових колоній:** НАТО змоделивало сценарій нападу РФ на Литву
- 1326 **Сплана операції БББ та ДСР:** У Києві ліквідовано масштабну мережу з продажу безкацихк вівелів та ріднів
- 1312 **Депутату Херсонської обиради Валерію Салтикову оголошено підозру у посябництві РФ**
- 1309 **Переїхав на конурсу основу:** Президент створив комісію для відбору членів НСДПОР
- 1295 **Верховна Рада схвалила ГДВ на зауваило наземних розвідувальних комплексах для ЗСУ**
- 1280 **Рада ратифікувала меморандум з ЕС:** саксування пільг на послуги, 5% військового збору та реформа ФОПів
- 1275 **Латвія почала встановлення форсифікаційних споруд «зуби дракона» на кордоні з РФ**
- 1249 **“Дітоські заяви не обговорюю”:** Лавров відповів коментувати завуу Катас щодо обмінення армії РФ у разі переговорів
- 1244 **Конфлікт через трек про ТЦК:** у Кременчуку військові та активісти прийшли на концерт репера
- 1240 **Фрідрік Мерк після останнє місце в топ-20 політиків Німеччини**
- 1233 **Найбагатіший пенсіонер країни Сергій Ківалов з'явився в пою за понад 52 тисячі гривень**
- 1226 **Кінець епохи «лужниковців»:** Як суди ліквідували казино в Premier Palace та заблокували болгарську компанію «нікош»
- 1222 **Мобілізація в Одесі:** чоловікам на дорогах ало перекривало дорогу та вигнать просто з машини
- 1218 **У Києві шахарі під виглядом «перевірки СБУ» викликали майже 11 мільйонів гривень у 83-річного професора**
- 1213 **Не набрали голосів:** Верховна Рада відхилила законопроект про декриміналізацію порнографії

Теги новин

COVID-19 арешти Росії Аваков **Війна**

Война ВСУ Вторгнення

Домачня Таран Донбас ДПТ Зеленський ЗСУ Київ Київ коронавірус Корупція

Напад Росії на Україну Нападение

Росії на Україну окупанті окупанті Порошенко Путін Росія

Россія ЗСУ США Украина

Україна ЧП Злідання коронавіруса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Доналд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

Так, повністю зможє
 Частково зможє, але не відразу
 Ні, не зможє
 Це залежить від дій інших сторін
 Важко відповісти

[Голосувати](#)

Показати результати опитування
 Показати всі опитування на сайті